

gen Banfselighed; men jeg ser, som sagt, ikke, at der er nogen Nødvendighed for at gjøre et saadant Skridt, og derfor agter jeg ikke at stemme for dette Forslag.

Orup: Jeg ønsker at gjøre en Bemærkning til den høitærede Justitsminister, som jeg haaber, ikke skal foranledige den høitærede Minister til yderligere at præcisere sin Opfattelse, da jeg synes at have lagt Mærke til, at hver Gang den høitærede Minister faar denne Leilighed til bestemtere at udtale sit Standpunkt, bliver det værre og værre. Den høitærede Minister begyndte med at betegne den Ed, som omhandles i Grundlovens § 55 saaledes, at han sagde, at i denne Eds Begreb laa et religiøst Moment, denne Ed forudsatte en religiøs Sanktion; men i det Foredrag, som den høitærede Minister siden holdt, forekom det mig, at det ikke var meget langt fra, at i Eden, der omhandles i § 55, var neblagt henholdsvis hele den jødiske og den kristelige Theologi, hvilket ganske vist er at gaa meget vidt. Efter den Opfattelse, den høitærede Minister gjorde gjældende, nærer jeg ingen Tvivl om, at han vil i høi Grad forbause alle dem, der have været med til at give Grundloven; thi naar den høitærede Justitsminister henvender sig til den grundlovgivende Rigsdagsforsamling, kan jeg ikke frage, at ved at læse Beretningen derom er det mig saa klart som Dagen, at der ikke har været den fjerneste Tanke om, at man ved den Maade, hvorpaa man da affattede Grundlovens § 55, skulde have skabt særegne Banfseligheder med Hensyn til Rigsdagsedens Affattelse og Afslagselse fremfor anden Eds; men det er jo den høitærede Ministers Standpunkt, at der paa Grund af § 55 kræves en strengere Formel for Rigsdagseden end for andre Eder. Man stod paa den grundlovgivende Rigsforsamling og forhandlede om, hvorvidt man overhovedet skulde have nogen Ed i det Tilfælde, og man var egentlig temmelig enig om ikke at ville have nogen. Naar vi tilsidt fik en, var det mere af Hensyn til, at saaledes havde man alle andre Steder, hvor der var konstitutionelle Forsatninger, og at man derfor ikke her skulde stille sig paa en særegen Maade. De forhandlede i Flæng om Ed i den Forstand, hvori den høitærede Justitsminister tager Ordet, og om høitidelig Forsikring og endte med at redigere § 55, som den er redigeret, netop for at gjøre Ringen saa elastisk som muligt, netop for at der kunde være saa stor Lethed og Bevægelighed i det Spørgsmaal, som der overhovedet kunde frembringes, netop for at det kunde være paa særlig Maade let efter denne Bestemmelse at formulere Eden efter de forskjellige Personer, de forskellige Situationer og de forskellige Anstuelser, der frem-

bøde sig. Men nu har den høitærede Justitsminister den Opfattelse, at de have været saa uheldige paa den grundlovgivende Rigsforsamling at gjøre det Modsatte, at skabe en Banfselighed med Hensyn til Eden, som ikke er kjendt ved de øvrige Bestemmelser, vi have i vor Lovgivning. Nu er det ganske vist ikke nogen afgjørende Indvending, naar den høitærede Minister, idet han selv er opmærksom paa den Modsigelse, der derved fremkom, sagde, at det var muligt, at der var en Anomali eller endogsaa en Antinomi mellem §§ 79 og 55 i Grundloven. Jeg indrømmer naturligtvis, at i vor Lovgivning kan der af og til findes Anomalier og af og til ogsaa Antinomier; men det er dog Noget, man ikke pleier at antage, før man har udtømt ethvert Middel til at finde Overensstemmelse i Lovgivningen; først naar enhver Fortolkning glipper, og man staar overfor en ren og klar Modstrid, hvor man erkjender, at ingen Udjevning er mulig, da er der intet Andet at gjøre end at sige, at det er galt, og at det ikke kan bringes i Overensstemmelse; men mon den høitærede Minister har udtømt alle Muligheder for at bringe Overensstemmelse mellem §§ 55 og 79? Det tror jeg ikke. Jeg tror, at man netop ved at se paa den Uoverensstemmelse, der efter den høitærede Ministers Fortolkning vil fremkomme, maa søle sig opfordret til paany at underkaste det Begreb om Eden, som § 55 indeholder, en Undersøgelse, og jeg tror, at det maa være et væsentligt Argument for at tage Begrebet Ed i § 55 i den videst mulige Betydning, at man ved at holde sig til den snevre Fortolkning netop kommer til Antinomi, til en stor Modspænding ikke blot i Ordene, men, hvad der er mere, i Meningen, og kommer i Modstrid med det Princip, som man paa den grundlovgivende Rigsforsamling lagde den allerstørste Vægt paa, nemlig Religionsfrihedens Princip. Jeg tror, at, naar man tager dette til Hjælp, vil der ikke møde nogen Banfselighed; thi det er saa heldigt, at det Udtryk, § 55 bruger, er kort og godt „Ed“, og at der ikke er gjort nogenformhelst Indskrænkning, ikke nogenformhelst Henviisning til en eller anden Konfession, hvis theologiske Forklaring det er nødvendigt at lægge ind i dette Begreb. Der staar kun „Ed“, og hvorfor da skabe sig andre Banfseligheder end dem, der med Nødvendighed ligge i Ordet? Nu tror jeg, at det er ganske sikkert og uomtvisteligt, at selve Begrebet Ed, selv om det maatte være rigtigt, som den høitærede Minister forudsatte, at deri maa ligge et religiøst Moment, ikke kræver nogen bestemt religiøs Konfession. Jeg tror altsaa, at naar man ellers vil erkjende, at der i Begrebet Ed efter Sagens Natur vel ligger Fordringen om religiøs Sanktion, men ingenlunde nogen bestemt Konfessions-Sanktion, saa er man ude over Banfselighederne, saa har man i